HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

SHAS MOZNAIM

באגני דארעא מקרו: **מתני'** המדליק בתוך שלו עד כמה תעבור הדליקה רבי אלעזר בן עזריה אומר רואין אותו כאילו הוא באמצע בית כור ר"א אומר ט"ז אמות כדרך רה"ר רבי עקיבא אומר חמשים אמה ר"ש אומר [1]שלם ישלם המבעיר את הבערה [א]הכל לפי הדליקה: **גמ'** ולית ליה לר"ש שיעורא בדליקה והתנן [א)][ב]לא יעמיד אדם תנור בתוך הבית אלא אם כן יש על גבו גובה ד' אמות היה מעמידו בעלייה עד שיהא תחתיו מעזיבה שלשה טפחים ובכירה טפח [ג]ואם הזיק משלם מה שהזיק ר' שמעון אומר לא נאמרו שיעורין הללו אלא שאם הזיק פטור מלשלם אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה הכל לפי גובה הדליקה אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה [ב)]כר' שמעון וכן אמר רב נחמן אמר שמואל הלכה כר"ש: **מתני'** [ד]המדליק את הגדיש והיו בו כלים ודלקו ר"י אומר משלם מה שבתוכו וחכ"א אינו משלם אלא גדיש של חטין או של שעורין [ג)][ה]היה גדי כפות לו ועבד סמוך לו ונשרף עמו חייב עבד כפות לו וגדי סמוך לו ונשרף עמו פטור [ד)][ו]ומודים חכמים לר"י במדליק את הבירה שהוא משלם כל מה שבתוכה שכן דרך בני אדם להניח בבתים: **גמ'** אמר רב כהנא מחלוקת במדליק בתוך שלו והלכה ואכלה בתוך של חבירו דר"י [ה)]מחייב אנזקי טמון באש ורבנן פטרי אבל במדליק בתוך של חבירו דברי הכל משלם כל מה שבתוכו א"ל רבא אי הכי אדתני סיפא מודים חכמים לר"י במדליק את הבירה שמשלם כל מה שבתוכה שכן דרך בני אדם להניח בבתים לפלוג וליתני בדידה בד"א במדליק בתוך שלו והלכה ואכלה בתוך של חבירו אבל מדליק בתוך של חבירו דברי הכל משלם כל מה שהיה בתוכו אלא אמר רבא בתרתי פליגי פליגי במדליק בתוך שלו והלכה ואכלה בתוך של חבירו דר"י מחייב אטמון באש ורבנן סברי לא מחייב ופליגי נמי במדליק בשל חבירו דר"י סבר משלם כל מה שבתוכו ואפילו ארנקי ורבנן סברי [ז]כלים שדרכן להטמין בגדיש כגון מוריגין וכלי בקר הוא דמשלם כלים שאין דרכן להטמין בגדיש לא משלם תנו רבנן המדליק את הגדיש והיו בו כלים ודלקו ר"י אומר משלם כל מה שהיה בתוכו וחכמים אומרים [ח]אינו משלם אלא גדיש של חטין או גדיש של שעורין ורואין מקום כלים כאילו הוא מלא תבואה

במה

באגני. כמו באגנות (שמות כד) קוניי"ש בלע"ז: **מתני' באמצע בית כור.** אם יש לו חצי בית כור לכל רוח פטור. ובקולחת שדילגה וכדאוקימנא [ע"א] אבל נכפפת בוערת והולכת כל שעה אפילו עד מאה מיל חייב: **הכל לפי הדליקה.** קס"ד ה"ק הכל ישלם כל כמה שהדליק בין רחוק בין קרוב: **גמ' לא יעמיד.** בני העיר מעכבין עליו שלא תבער האש בתקרה: **מעזיבה.** טיח של סיד על תקרה. ודומה לו בספר עזרא (נחמיה ג) ויעזבו (את) ירושלים עד החומה: **ובכירה.** שפחותה מתנור ואין מבעירין בתוכה אש גדול: **לפי גובה.** כשהאש גבוהה וגדולה קופלת למרחוק: **מתני' אלא גדיש של חטין או גדיש של שעורין.** אם חטין חטין אם שעורין שעורין: **היה גדי כפות לו כו' חייב.** על הגדי דבעלי חיים נמי אתרבו מאו הקמה[ו)] ומשום דקם ליה בדרבה מיניה ליכא למפטריה דאינו חייב מיתה על העבד דהואיל ואינו כפות היה לו לברוח ופטור עליו ממיתה ומתשלומים. אבל היה עבד כפות לו פטור אפילו על הגדי ועל הגדיש דחייב מיתה על העבד דכתיב נקם ינקם (שמות כא) וקם ליה בדרבה מיניה ואפי' לא התרו בו שאינו נהרג הא קי"ל (כתובות ד' לד:) דחייבי מיתות שוגגין פטורין. ובגדי לא שני לן בין כפות לשאינו כפות ואיידי דנקט בעבד נקט בגדי. [ז)]ואיכא דאמרי בגדי נמי דוקא נקט סמוך פטור דהיה לו לברוח והכי קאמר היה עבד כפות לו או גדי סמוך לו פטור ואע"ג דפשיט בשילהי פ' שני (כז.) שורו כממונו דאם הניח גחלת עליו ונשרף חייב התם הוא דהניח על גבי שור דלא היה לו לשור ליטול אבל הכא היה לו לברוח: **גמ' בתוך של חבירו.** אין לו רשות והוי כמאבד בידים: **במדליק את הבירה.** בתוך של חבירו הוא ואפ"ה יהיב טעם משום דדרך בני אדם להניח כלים בבתים אבל גדיש לא: **בדידה.** בגדיש ולשמעינן אע"פ שאין דרך להטמין בו חייב הואיל והדליק לתוך של חבירו וכ"ש בירה: **בתרתי פליגי [פליגי] במדליק בתוך שלו כו'.** ופטרי רבנן אפילו כלים שדרכן להטמין בגדיש דהא גזירת הכתוב הוא דטמון באש פטור ור' יהודה מחייב אטמון ובכלים ל"ש אותן שאין דרכן להטמין ול"ש אותן שדרכן להטמין: [ח)] **בירה.** מגדל גדול: **מוריגין.** קרשים [ט)][נקודים] ובהן (א) יתידות ודשין בהן את התבואה:

ד"ה

ולית ליה לר"ש שיעורא. קס"ד הכל לפי היזק הדליקה ישלם אפילו אין ראוי לעבור: **לא** יעמיד אדם תנור בתוך ביתו כו'. יכול לעכב עליו בעל העלייה אם הבית של אחד והעלייה של אחר היה מעמידו בעלייה בעל הבית מעכב וקונטרס פירש לענין בני העיר שמעכבין עליו וכמו שפירש ניחא דהוי דומיא דאינך מתניתין דהתם בפרק לא יחפור (ב"ב דף כ:):

לפלוג וליתני בדידה. וא"ת השתא נמי קא מפליג בדידה במדליק בתוך שלו וי"ל דע"כ סיפא בתוך ביתו של חבירו מדליק דאי במדליק בתוך שלו אע"פ שדרך בני אדם להניח בבתים היה פטור דהא קתני רישא וחכ"א אינו משלם אלא גדיש של חטין או גדיש של שעורין משמע דאפילו מוריגים וכלי בקר שדרך להניח בגדיש לא משלם אלא גדיש לבדו והשתא בכל ענין שנעמיד דברי רב כהנא פריך רבא עליה שפיר דאם ר"ל רב כהנא מחלוקת בתוך שלו ופליגי במוריגין וכלי בקר דר"י מחייב וחכמים פוטרין אבל במדליק בשל חבירו אפילו רבנן מחייבי אמוריגין וכלי בקר אם כן שפיר פריך דליפלוג בדידה בגדיש עצמה דהא בירה נמי לא מיתוקמא אלא במדליק בשל חבירו ואם ר"ל רב כהנא מחלוקת במדליק בתוך שלו דפליגי אפילו בארנקי דר' יהודה מחייב אע"פ דאין דרך ארנקי להניח בגדים ורבנן פטרי אפי' במוריגין כדפרישית מ"מ כשמסיים אבל במדליק בתוך של חבירו ד"ה משלם כל מה שבתוכו אפילו אארנקי נמי קאי דמשמע ד"ה משלם כל מה שבתוכו לרבנן כמו לר"י הלכך פריך שפיר לפלוג וליתני בדידה לאשמעינן אפי' ארנקי בגדים דאין דרכו להניח דהוי רבותא טפי ועוד שקשה לשון המשנה דקתני שדרך בני אדם להניח בבתים דאפי' אין דרך נמי מחייבי רבנן במדליק בתוך של חבירו:

אלא אמר רבא בתרתי פליגי [ט)][פליגי] במדליק בתוך שלו כו'. דר"י מחייב אפי' ארנקי בגדים שאין דרך להניח מדנקט מודים חכמים במדליק את הבירה דלכך נקט בירה שרולה למלוא שיחייבו רבנן אפי' בארנקי כמו ר"י ואי רבי יהודה לא מחייב במדליק בתוך שלו אלא דוקא במוריגין הוה ליה לפלוגי בדידה ולימא דמודים חכמים במדליק גדיש של חבירו דחייב במוריגין אלא ודאי מחייב ר"י במדליק בתוך שלו אפי' בארנקי בגדים ורבנן לא מחייבי אפי' במוריגין דקתני אינו משלם אלא גדיש של חטים כו' ופליגי נמי במדליק בתוך של חבירו דר' יהודה מחייב אפי' בארנקי בגדים ורבנן לא מחייבי אלא במוריגין של חבירו שדרכו להניח בגדים או ארנקי בבית שדרך להניח כל דבר בבתים וטעמייהו יש לפרש דר' יהודה לא פטר בטמון כלל ורבנן במדליק בתוך שלו פטרי כדמשמע קרא כי תצא אש [ט)](ומשמע) דאיירי דמדליק בתוך שלו אבל במדליק בתוך של חבירו מחייב בדבר שדרכו להטמין דלא אשכחן דפטר ביה קרא טמון ובדבר שאין דרכו פטרי מסברא דלא אבעי ליה לאסוקי אדעתיה שיניח אדם ארנקי בגדים:

במה

עין משפט
נר מצוה

סא א מיי' פי"ד מהל' נזקי ממון הלכה ב סמג עשין סט טוש"ע ח"מ סימן תיח סעיף ג:

סב ב ג מיי' פ"ט מהל' שכנים הלכה יא סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סימן קנה סעיף א:

סג ד מיי' פי"ד מהל' נזקי ממון הלכה ח סמג עשין סט טוש"ע ח"מ סי' תיח סעיף יג:

סד ה מיי' שם הל' י:

סה ו ז ח מיי' שם הל' יב והל' ח ט סמג שם טוש"ע שם:

* * *

מוסף רש"י

אלא אם כן יש על גבו גובה ארבע אמות. חלל גובה ארבע אמות מפי התנור עד התקרה, כדי שלא יאחוז האור בתקרה (ב"ב כ:). **עד שיהא תחתיו מעזיבה.** אסטרי"ך בלע"ז טיח קרקע, **שלשה טפחים.** שלא תבער התקרה תחתונה של עליה, ועל גביו ד' אמות (שם). **ובכירה.** אף היא כלי חרס שפופתים קדירה על חללה ואין עושין בתוכה היסק גדול כמו שעושין בתנור (שם) שאין היסק שבה גדול, **טפח.** מעזיבה יהא תחתיה (ב"מ קיח:). **ואם הזיק.** שדלק הבית והדליק את סביביו (שם) אחר שהיו שם כל השיעורין הללו, משלם מה שהזיק. ואע"פ כן מעכבין עליו השכנים להרחיק בכל השיעורים הללו, שמא ידליק בתיהם ואין לו מה לשלם (ב"ב כ:). **היה גדי כפות לו.** לגדיש, **ועבד סמוך לו.** לגדיש, **ונשרף עמו חייב.** אגדי ואגדיש, לפי שאין לו דין מיתה בשביל העבד שהיה לו לברוח (לעיל כב: וכעי"ז לעיל מג:). **עבד כפות לו וגדי סמוך לו כו' פטור.** אגדי ואגדיש, דקם ליה בדרבה מניה, שההורג העבד נהרג דכתיב נקם ינקם, והאי דנקט גדי משום דמוקמינן בגדי לחד ועבד לחד, דבגדיש ועבד ליכא לאוקמי הכי, דאורחא דמלתא לשדורי אינש עבדיה לשמור גדישו, ואיידי דנקט גבי עבד כפות וסמוך, נקט גבי גדי כפות וסמוך, ואע"ג דבגדי אין לומר היה לו לברוח, שהרי אין בו דעת, ואם אינו כפות וסמוך נמי חייב כדאמרינן (לעיל כז.) שורו כממונו (לעיל כב:).

מסורת הש"ס

א) ב"מ קיח: ב"ב כ:, ב) פי' ר"ש דמתני'. רש"ל, ג) לעיל כב: מג:, ד) [עי' בתוס' ב"ב כט: ד"ה ומודה], ה) [לעיל ה: ס.], ו) [שמות כב], ז) הוא פי' רשב"ם לעיל בפ' שני כב:, ח) [צ"ל אחר ד"ה במדליק], ט) [רש"ל],

* * *

תורה אור השלם

1. כִּי תֵצֵא אֵשׁ וּמָצְאָה קֹצִים וְנֶאֱכַל גָּדִישׁ אוֹ הַקָּמָה אוֹ הַשָּׂדֶה שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם הַמַּבְעִר אֶת הַבְּעֵרָה: שמות כב ה

* * *

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מוריגין וכו' יתידות. נ"ב ובע"ז דף כד ע"ב איתא דבקרשים עצמם הן פגימות ע"ש:

* * *

לעזי רש"י

קוניי"ש [קונקי"ש].
שקתות, אגנים.

* * *

רבינו חננאל

נגאני דארעא מקרו, פי' מקום אשבורין מלשון שררך אגן הסהר, וישם באגנות. **אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה הכל לפי גבוהה של דליקה.** פר"ח זצ"ל למעלה מגובה של דליקה צריך ארבע אמות. **אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי שמעון.** ורבינו חננאל ז"ל כתב בשמעתין ובפרק הבית והעליה נראין הדברים כי הא דר' שמעון שיטה היא, משום דאמרינן התם אמר (רבא) [אביי] רשב"ג ור' יהודה ור' שמעון כולהו סבירא להו כל שנתנו לו חכמים רשות אם הזיק פטור מלשלם. ר' שמעון דתנן ר' שמעון אומר לא אמרו כל השיעורין הללו אלא אם הזיק פטור מלשלם. **היה גדי כפות ועבד סמוך לו נשרף עמו חייב בגדי ופטור על העבד**, שהיה לו לעבד, כיון שראה האש היה לו לברוח, לא ברח הוא גרם לעצמו. ואוקמה רבה למתניתין בתרתי פליגי במדליק בתוך שלו והלכה ואכלה בתוך שלחבירו דר' יהודה מחייב אטמון ורבנן פטרי. ופליגי נמי מדליק בתוך של חבירו, ר' יהודה מחייב כל מה שהיה בתוכו ואפילו ארנקי, ורבנן אמרי כלים שדרכן להיטמן בגדיש כגון מוריגין וכלי בקר הוא דמשלם, כלים שאין דרכן להיטמן בגדיש לא משלם.